

Archeologický experiment ukáže lidem příběh

S Bohumírem Dragounem o cestě projektu Villa Nova Uhřetínov od skanzenu k muzeu ve volné přírodě

Co je správnější - archeologický experiment nebo experimentální archeologie?

Každý obor má svoji terminologii, se kterou mnohdy bojuje a která pokulhává za vývojem. Dlouhá diskuze o pojmech, jejichž obsah je daný a obecně přijímaný, se mi zdá poněkud zbytečná. Zažitý termín experimentální archeologie v sobě zahrnuje celou škálu aktivit, které se ukryly pod jeho ochranná křídla a myslím, že to vůbec není na škodu. Archeologický experiment pak vnímám jako čistě odbornou záležitost.

Existuje experienciální archeologie?

No, tak to je jeden z těch pojmů, který bych nechal klidně dřímát pod těmi křídly.

Projekt Villa Nova je dnes v oblasti archeologického experimentu a prezentace už tradiční. Co všechno je tvoří?

Na počátku devadesátých let jsme měli jenom nápad a s přítelem Radkem Tichým jsme jej dotvářeli do konkrétnější podoby, ovšem zatím jen verbálně. Doba činů přišla později a tak se náš projekt pomalu nastroval. Když se člověk podívá dozadu, asi bych si pomyslel začít znova. Po více než deseti letech se naše organizace stabilizovala a dospěla do toho stavu, který je podle našeho názoru tak akorát. Sdružení provozuje skanzen v Uhřetínově pod Deštnou. To je to hlavní. Po dlouhých bojích s úředním šimlem se nám podařilo vyřešit i problematiku pozemků. Jsou ve vlastnictví sdružení. Pro zabezpečení chodu organizace máme ještě základnu a loni jsme získali budovu bývalé školy pro vybudování muzea - expozice. Oprava budovy nás stála mnoho sil, ale již v květnu jsme zpřístupnili jednu expozici a na jaře 2006 budou využity i další dva sálky. Celkově

tedy něco kolem 200 m². K tomu máme i internet pro veřejnost, knihovnu a připravujeme i malé informační centrum. Vše doplňuje depozitář, knihovna a archiv. Věříme, že tímto také přispějeme k popularizaci oboru a také k jeho větší stabilizaci. Skanzenem projde ročně kolem 7000 lidí a tak věříme, že je potěší i muzeum.

Jako pobočku máme ještě Muzeum zimních sportů, turistiky a řemesel v Deštném v Orlických horách. Je to malé obecní muzeum se slušnou návštěvností kolem 10 000 lidí (počítaje v to akce) a výstavní plochou kolem 230 m². Z poměrně známých aktivit je každoroční Tavení skla dřevem či Dešenské kulturní léto.

Jedním z jeho charakteristických znaků je to, že se stále vyvíjí. Co plánujete v nejbližší době?

Především musíme dobře nastrovat uhřetínovské muzeum. K takovým stálým úkolům patří budování ve skanzenu. Rádi bychom postavili zase nějaký větší objekt, ale také nechceme opustit tak zajímavé technologie.

Velkým úkolem je stále důstojná prezentace a tvorba akcí pro širší veřejnost. Určitě bychom neradi pořádali nějaké jarmarky, ale zase chceme veřejnosti něco nabídnout. Neustále hledáme cestu k muzeu ve volné přírodě, které by svým běžným chodem lidem přibližovalo minulost. Prostě jen ne žádné divadélko. Na západě to dokázali, tak věřím, že se nám to časem povede taky.

A. K. Outram z Univerzity Exeter rozděluje lidi zabývající se archeologickým experimentem na akademiky, kterým schází technické nebo praktické znalosti, ale spekulují o problémech primitivních technologií, dále analytiku, kteří znají dob-

ře technickou stránku věci, ale nikoliv praktickou, takže jejich interpretace jsou naivní, a praktiky, kteří by mohli být archeologům a vědcům velmi užiteční, ale svoji práci často nepublikují. Ke kterým se počítáte, když existuje ještě čtvrtá skupina těch ideálních?

Rozdělení je trefné. Určitě bych rád patřil do těch ideálních, ale ideál je od toho, aby byl nedostižný.

Jsem někde na rozhraní všech tří skupin. Ale v našem případě sázíme hodně na spolupráci a tak se množství negativ rozdrobí mezi více hřišťníků.

Jaký názor máte na současnou pozici archeologického experimentu v poznávání minulosti?

Archeologický experiment má u nás dlouhou tradici i když pokusy nebyly tak hojné jako jsou dnes. Úloha experimentu a to především technologického je dnes neoddiskutovatelná. Nikdo již nezpochybňuje jeho význam. Jen je zde problém kvality. Často se za archeologický experiment považuje také budování archeologických muzeí v přírodě - skanzenu. Ty samozřejmě mohou vznikat jako výsledek experimentu, ale ve většině případů tomu tak není. To potom vrhá nedobrý stín na snažení těch poctivců.

Má podle vás experiment odlišnou pozici v archeologii pravěku a středověku?

Cíle a metody jsou stejné. Jen se odlišují množstvím zvažovaných hledisek. Zatímco, v pravěku se musí experimentátor opírat především o archeologický pramen, pro středověk je informační pole širší. Pro středověk a také novověk máme k dispozici více druhů pramenů. Je zajímavé, že právě experiment někdy přispívá ke korekci písemných infor-

mací, které bychom jinak považovali za nezpochybnitelné.

A jeho vztah k prezentaci archeologie?

V tom vidím úlohu experimentální archeologie a archeologického experimentu jako naprosto bezkonkurenční. Jako muzejník vím, co lidé jsou ochotni shlédnout. A věřte, že dlouhé řady vitrin s hrnci to nejsou. Chtějí příběh a ten příběh archeologický experiment může dát.

Již jsem se zmínil o archeologických muzeích v přírodě - skanzenech. Ty budou směrem k veřejnosti stále získávat na významu. Jen je třeba poskytnout hodnověrné informace a ne hru dospělých na pravěk.

Už v roce 2000 jste zmínil, že experimentální archeologie je způsob života. Jak se na to díváte dnes?

Ano, pořád to cítím stejně. Kdo jednou přičichl k archeologii jako takové, nemůže ji již opustit. O experimentální archeologii to platí dvojnásob. Je zde úžasná vznětná vazba a hlavně ohromné množství kreativity. K tomu spousta duševní i fyzické práce.

Čím si vysvětlujete, že dva nezanedbatelné projekty experimentální archeologie vznikly právě ve východních Čechách?

Myslím, že to má jeden kořen. A to archeologické oddělení muzea v Hradci Králové a váženého pána Juru Kalfersta. Ten nás naučil mít rád archeologii a hlavně dívat se na archeologický pramen z širšího pohledu a nějak nad ním přemýšlet. A také byla vhodná doba porevolučního optimismu. A našli se dva kamarádi, kteří se vzájemně podpírali ve svých pošetilých snech.

Radomír TICHÝ